

Kiem Kracht

Stichting Zaadgoed
voor biologische zaadteelt
en veredeling

In dit nummer:

- De droom van Willy Gooiker
- Van de voorzitter
- Promotie
- Hoogleraar biologische veredeling begint tweede termijn
- Kort Nieuws

De droom van Willy Gooiker

Wuivende graanvelden met Gelderse Risweit in het IJsseldal. Nog maar 16 kilo zaaizaad is ervan op de wereld. Als het aan biologische akkerbouwer Willy Gooiker ligt, komt daar verandering in en wordt het tarwe-ras Gelderse Risweit opnieuw een begrip in Deventer en omstreken. Met steun van Stichting Zaadgoed staat hij op de bres voor ons cultureel erfgoed.

In het oude stroomgebied van de IJssel ligt het gemengde biologische bedrijf van Willy Gooiker. Op 50 hectare teelt hij spelt, tarwe en lupinen. Daarnaast pacht hij 50 hectare grasland van Staatsbosbeheer waar zijn vleeskoeien grazen. De kringloop op het bedrijf is goed gesloten. De koeien eten ruwvoer en krachtvoer van eigen teelt en ook het stro in de stal is van eigen land. Samen met biologische boeren uit de regio heeft Willy het label 'IJsseldal puur lekkerder' opgezet. Onder dit label wordt meel en andere streekproducten verkocht. Willy: "Op deze manier willen we de link weer herstellen tussen voedsel en de regio."

Proefveldjes

Het is voorjaar. Op de akkers staat het graan 20 centimeter hoog. In deze fase lijkt het gewoon op donkergroen gras met brede sprietten. Aan de keukentafel is Willy in gesprek met een bakker uit Deventer. Er ligt een donkerbruin vloerbrood op tafel. 'Gebakken in een houtgestookte oven,' vertelt de bakker. Willy en de bakker zijn in gesprek over Gelderse Risweit, Aaltense Troshaver en Overasseltse kafloze haver. Dat zijn de oude graanrassen die Willy sinds vorig jaar herfst op kleine proefveldjes teelt en die hij in de toekomst grootschalig wil verbouwen. Met oog op die toekomst legt hij nu alvast contacten voor de afzet.

Broodfabriek

Gelderse Risweit, Aaltense Troshaver en Overasseltse kafloze haver. Deze oude graanrassen zijn de nieuwe passie van Willy. Toen hij een paar jaar geleden vanwege gezondheidsredenen genoodzaakt was om het melkvee af te stoten, kwam dit op zijn pad. Willy: "De Gelderse Risweit is een landras. De tarwe-soort is duizenden jaren lang van vader op zoon in deze regio geteeld en vermeerderd. Doordat de broodfabrieken en bakkers massaal zijn overgestapt op hoog producerende tarwerassen is de Gelderse Risweit in de vergetelheid geraakt. Op de hele wereld is er nog maar 16 kilo zaad van bewaard gebleven. Eén kilo heb ik vorig jaar op mijn akkers gezaaid en 15 kilo ligt bij Stichting Korensla, een stichting die zich net als Stichting Zaadgoed inzet voor het behoud van biodiversiteit."

→ vervolg de droom van Willy Gooiker

Risweit broodje

Als Willy het voor het zeggen had, dan wordt binnen een periode van 5 á 10 jaar op ongeveer 5 á 10 hectare Gelderse Risweit in het IJsseldal geteeld. Het graan wordt gemalen in windmolens en bakkers in de regio bakken er broodjes van onder een speciale naam. Willy: "Als toeristen overdag door wuivende graanvelden van Risweit fietsen en daar dan tussen de middag een broodje van eten bij een horecagelegenheid, dan heb ik het goed gedaan! Het is toch vreemd dat we overal in de wereld brood van dezelfde tarwesoort eten? Doordat we de andere soorten niet meer gebruiken, gaat veel van de diversiteit aan rassen verloren. Ik vind het te gek voor woorden dat we op die manier met onze biodiversiteit omgaan. Het is toch veel leuker als er op lokaal niveau variatie is in landschap, gewassen, en smaken?"

Morele steun

Voordat de droom van Willy werkelijkheid wordt, heeft hij nog veel werk te doen. Op de eerste plaats de Gelderse Risweit en de haversoorten vermeerderen zodat er meer zaad komt. Op de tweede plaats gaat hij ijverig door met netwerken:

molenaars, bakkers en horecaondernemers enthousiast maken voor het unieke streekproduct. Met financiële steun van Stichting Zaadgoed kan hij die arbeid verrichten. Maar de gift van Zaadgoed is ook morele steun voor Willy: "Het laat mij zien dat consumenten geloven in wat ik doe. Consumenten zijn de cruciale schakel in dit traject. Alleen als zij straks het Gelderse Risweit broodje kopen, zal dit deel van ons cultureel erfgoed in ieder geval bewaard blijven."

Meer info:

www.museumcafedekribbe.nl - www.korensla.nl - www.ijsseldalpuurlekkerder.nl

Word Wakker

'Word wakker!', dat zouden wij vaker willen roepen. Word wakker, ontwaak, voor ons cultureel erfgoed, ons zaadgoed. Want zaadgoed kijkt ons niet aan, maakt geen geluid. Het ontkiemt stilletjes.

Wij vanuit Stichting Zaadgoed hebben daarom met u de taak om steeds meer mensen te laten ontwaken, bewust te maken dat zaadgoed – letterlijk- de bron is van ons voortbestaan, ons allen toebehoort en onze bewuste en volledige aandacht verdient.

Daarvoor hebben we de afgelopen tijd een hele serie van promotie-activiteiten georganiseerd, vooral dankzij steun van de Triodos Foundation. Dankzij deze extra middelen kunnen wij uw donaties aan onze veredelingsprojecten besteden en met het geld van de Triodos Foundation de 'tamtam' inzetten om meer mensen te laten ontwaken.

Nadat biologische groothandel Odin afgelopen Pasen al met een donatieactie is begonnen, gaan we door met een wervingsactie tijdens de komende Open Dagen bij de biologische boer. Dat zetten we door naar een vervolgactie in het najaar met speciale tomatenrassen. (zie pagina 3 voor alle publieksacties)

Ontwaken en ontkiemen liggen in elkaars verlengde. Het zaad van de verandering ligt in onze handen. Ik hoop velen van u weer te ontmoeten op onze donateursdag!

Bert van Ruitenbeek
Voorzitter Zaadgoed

Donateursdag op zondag 11 juli

Op zondag 11 juli organiseert Stichting Zaadgoed haar derde donateursdag op het bedrijf van de Familie Gooiker in Wilp, Gelderland. U kunt dan de oude graanrassen met eigen ogen komen bekijken. We zullen ook een kijkje nemen bij de oude landbouwmachines en er valt natuurlijk van alles te proeven. Opgeven voor de donateursdag kan via info@zaadgoed.nl. U ontvangt dan tijdig het volledige programma en een routebeschrijving. Alle donateurs zijn van harte welkom! Bovendien nodigt Zaadgoed u uit om een potentiële nieuwe donateur mee te nemen. Voor elke nieuwe donateur hebben we een leuke verrassing. Graag opgeven voor 4 juli a.s.

Promotie werpt vruchten af

Naast de concrete veredelingsprojecten die Zaadgoed ondersteunt en waar u steeds in de Kiemkracht van op de hoogte wordt gehouden, is bewustwording ook een belangrijk doel van onze stichting. Om meer mensen "wakker te laten worden" hebben we dit jaar verschillende acties lopen (zie kader). Wellicht bent u ze al tegengekomen. Eén actie willen we hier graag nader toelichten. Over de anderen vindt u meer informatie op onze website of in de volgende kiemkracht.

Rassenfonds

Met Pasen konden Odin-abonnees en bezoekers van de Estafette winkels een actieverpakking met biologische zaadjes van de Bolster kopen. Bij de zakjes zat een folder met informatie over het werk van Zaadgoed. Per verkocht setje stopt Odin 1 euro in een nieuw fonds van Stichting Zaadgoed. Dit fonds hebben we opgericht om een deel van de kosten van de aanmelding van nieuwe biologische rassen te kunnen voorfinancieren. De kosten voor toelating van een nieuw ras op de rassenlijst is vaak een hoge drempel voor kleine biologische

zaadbedrijven en boerenveredelaars. Door de oprichting van het fonds hopen we te bereiken dat meer nieuwe biologische rassen aangemeld worden. De opbrengsten van de tomatenactie tijdens de Week van de Smaak zullen ook aan dit fonds ten goede komen.

Zaadgoed op de Biovak, foto Ariën Bakken

Resultaat

Al deze acties blijven niet zonder resultaat. We ontvangen nu twee keer zoveel aanmeldingen voor nieuwe donateurs als voorheen. En veel mensen hebben gereageerd op de oproep in Triodosnieuws om een belastingvrije gift aan Zaadgoed te doen.

Promotie en fondsenwerving in 2010

- Zaadgoed op de biologische vakbeurs Biovak
- Artikel in Smaakmakend over het belang van biodiversiteit in de landbouw
- Paasactie van Odin voor een nieuw "rassenfonds"
- Artikel in Triodosnieuws met oproep voor schenking.
- Promotieactie tijdens de open dagen van Biologica op vijf biologisch dynamische bedrijven
- Smaakproef en kinderactie met diverse tomatenrassen tijdens de Week van de Smaak

Meer info: www.zaadgoed.nl

Hoogleraar biologische veredeling wil oogsten

Professor Edith Lammerts van Bueren is sinds 2005 de eerste hoogleraar biologische veredeling in de wereld. In maart van dit jaar is ze begonnen aan haar tweede termijn.

In de eerste vijf jaar heeft Edith biologische veredeling nationaal en internationaal op de kaart gezet. Ze heeft veredelingsprojecten opgezet voor de gewassen aardappel, sla, broccoli, maïs, tarwe en gerst. Daarnaast heeft ze een cursus biologische veredeling ontwikkeld voor studenten in Wageningen en wereldwijd diverse gastcolleges gegeven. Stichting Zaadgoed steunt haar werk met een financiële bijdrage [zie kader].

Omdat biologische veredeling een nog jonge wetenschap is, wordt veel aandacht besteed aan de ontwikkeling van het vakgebied. Zo wordt in de diverse projecten onderzocht of selectie onder biologische omstandigheden beter aangepaste rassen oplevert. Daarbij worden behalve standaard eigenschappen

als opbrengst ook eigenschappen meegenomen die vooral in de bio-

logische landbouw van belang zijn zoals onkruidonderdrukkend vermogen en weerbaarheid. Edith en haar studenten kijken ook welke rol boeren kunnen spelen bij de ontwikkeling van nieuwe rassen. Boeren hebben praktisch kennis die een goede aanvulling kan zijn op de kennis van veredelaars. Bovendien kan selectie in het veld door agrariërs eraan bijdragen dat veredeling ook voor een niche markt als de biologische sector betaalbaar wordt.

De tweede termijn van haar leerstoel wil Edith gebruiken om "te oogsten" van alle onderzoeksprojecten die ze in de eerste vijf jaar heeft "gezaaid". Daarnaast wil ze het onderwijs op het gebied van biologische veredeling verder uitbreiden. Daar is gelukkig grote belangstelling voor; het aantal studenten is dit jaar verdubbeld.

Edith Lammerts van Bueren (r), temidden van aardappelwekers in 2009, foto HP Reinders

De leerstoel van professor Edith Lammerts wordt behalve door stichtingen zoals Zaadgoed en Biologica gesponsord door zaad- en handelsbedrijven die actief zijn in de biologische sector. De schenkingen worden gestort in het Fonds Biologische Plantenveredeling dat onderdeel is van het Wageningen Universiteits Fonds. Vanuit dit Fonds wordt de aanstelling van de hoogleraar betaald en kunnen onderzoeksprojecten gesteund worden. De hoogleraar is daarmee vrij om de leerstoel naar eigen inzicht in te vullen. De bijdrage van Stichting Zaadgoed wordt mede mogelijk gemaakt door eenmalige schenkingen van klanten van de Triodos Bank n.a.v. een oproep in Triodosnieuws. Meer info www.zaadgoed.nl

Kort Nieuws

Miljoen handtekeningen nodig voor burgerinitiatief

Voor het eerst in 12 jaar heeft de Europese Commissie de teelt van een genetisch gemanipuleerd gewas toegelaten. Dit terwijl 60% van de Europeanen van mening is dat meer informatie nodig is voordat we voedsel verbouwen dat een bedreiging voor onze gezondheid en het milieu kan betekenen. Daarom heeft internetbeweging AVAAZ een petitie opgesteld. Dit initiatief biedt Europese burgers de unieke kans een officieel verzoek aan de Europese Commissie te richten. Met 1 miljoen handtekeningen van Europese burgers kan een officieel wetmatig verzoek gedaan worden om het verbouwen van gentechnoedsel te verbieden en een onafhankelijke instantie in te stellen voor onderzoek. Intussen zijn al meer dan 450.000 handtekeningen binnen. Wilt u ook tekenen? Kijk dan op: https://secure.avaaz.org/nl/eu_health_and_biodiversity

Jaar van de biodiversiteit

De Verenigde Naties hebben 2010 uitgeroepen tot Internationaal Jaar van de Biodiversiteit. Hiermee willen ze extra aandacht vragen voor de wereldwijde achteruitgang van de biodiversiteit en de acties die nodig zijn om dit proces te stoppen. In Nederland hebben alle organisaties die zich inzetten voor het behoud van biodiversiteit zich verenigd in de Coalitie voor Biodiversiteit. Ook Stichting Zaadgoed heeft zich hierbij aangesloten. Een belangrijk doel van Stichting Zaadgoed is de bescherming van de agro- biodiversiteit, de diversiteit aan rassen en gewassen in de landbouw.

Om hier extra aandacht voor te vragen organiseren we in november een symposium. In de volgende kiemkracht leest u meer hierover. Kijk voor alle activiteiten van de Coalitie voor biodiversiteit op <http://2010.biodiversiteit.nl>

Helden van de smaak

Ieder jaar organiseert de Week van de Smaak de Helden van de Smaak verkiezing. Een Held van de Smaak is iemand die zich bijzonder inzet voor de ontwikkeling of het behoud van lekkere, ambachtelijke, natuurzuivere en streekgebonden producten. Het thema van de verkiezing is dit jaar 'smaakfruit'. Hierbij kunt u denken aan heerlijke op smaak geselecteerde en geteelde aardbeien, rijp geogste appels, streekeigen pruimensoorten, hoogstamfruit en oude rassen, overheerlijke biologische frambozen, bessen en ander zacht fruit. Ook initiatieven om burgers in contact te brengen met de teelt en verwerking van het fruit zoals zelfpluktuinen, educatieprojecten voor scholieren, fruitabonnementen etc. kunnen meedoen aan de verkiezing. Wilt u iemand opgeven als Held (dat kan tot 1 juni) of zelf een stem uitbrengen kijk dan op www.weekvandesmaak.nl

Website op de schop

Stichting Zaadgoed gaat haar website in een nieuw jasje steken. De opmaak en menustructuur zullen worden aangepast zodat u nog makkelijker informatie kunt vinden over onze activiteiten en doelstellingen. We zijn natuurlijk ook benieuwd wat u van onze website vindt en wat er volgens u aan verbeterd kan worden. U kunt uw opmerkingen en suggesties tot eind juni sturen naar info@zaadgoed.nl o.v.v. 'ideeën website'. Bij voorbaat dank.

Waarom Stichting Zaadgoed ?

De biologische landbouw wil gezonde en smakelijke voeding produceren zonder kunstmest, chemische bestrijdingsmiddelen en gentechnologie. Daarvoor zijn rassen nodig die zijn aangepast aan de biologische teeltwijze. Biologische rassen met een brede weerstand tegen ziekten en plagen en een goed ontwikkeld wortelstelsel om voldoende voedingsstoffen uit de bodem of organische mest te halen. Om deze rassen te ontwikkelen is veel veredelingswerk nodig, veel meer dan tot nu toe wordt gedaan. Stichting Zaadgoed is opgericht om biologische zaadteelt en veredeling te stimuleren.

Dit doet ze onder andere door het ondersteunen van concrete veredelingsactiviteiten voor en door biologische telers en veredelaars. Daarnaast zet de stichting zich in voor het behoud van de diversiteit aan gewassen en rassen in de landbouw. U hulp is daarbij hard nodig. Bent u enthousiast over de doelstellingen van Stichting Zaadgoed, word dan donateur door 15 euro (of meer) over te maken op banknummer 21 23 45 133 t.n.v. Stichting Zaadgoed te Utrecht, o.v.v. uw naam en volledige adres. Of kijk op www.zaadgoed.nl voor meer informatie.

ZAADgoed

Welkomstgeschenk

Voor nieuwe donateurs heeft Stichting Zaadgoed een set van 4 mooie ansichtkaarten ontwikkeld. Op de kaarten staan foto's van gewassen waaraan in projecten van zaadgoed gewerkt wordt.

Colofon

Kiemkracht is een uitgave van Stichting Zaadgoed en verschijnt 2x per jaar.
Redactie: Maaike Raaijmakers, Linda Pater, Annelijn Steenbruggen
Aan dit nummer werkten mee: Bert van Ruitenbeek, Willy Goolker en Edith Lammerts van Bueren
Vormgeving & productie: www.burolaga.nl

Adres redactie en Stichting Zaadgoed:
p/a Biologica, Postbus 12048 3501 AA Utrecht
e-mail: info@zaadgoed.nl website: www.zaadgoed.nl
Triodosbank nr 21 23 45 133